

Téma: Komu se málo odpouští, málo miluje

Vyprávíme podle: Lukáš 7, 36-50

5. neděle po Velikonocích

1. MOTIVAČNÍ UVEDENÍ

a) Pro všechny věkové skupiny; příběhu spíše znalé

Někdy se té ženě hříšnici říká Máří Magdaléna. Co o ní víte? Jaký měla vztah k Ježíšovi? Jak si ji představujete?

b) Pro střední a starší školní věk; pro znalé

Zkuste dětem převyprávět podobenství o dlužnících (verše 1 a 2), například takto:

Jeden člověk se živil tím, že půjčoval peníze. Dva lidé mu už dlouho dlužili a nějak se jim nedařilo svůj dluh splatit. Jedenmu dlužil 100 000 a druhý 10 000. Nakonec oběma ten dluh odpustil.

Co myslíte, jak to oba dlužníci přijali? Kdo z toho měl větší radost? Mohl ho mít jeden z nich raději? Co byste udělali vy, kdyby vám někdo odpustil takový dluh? Co byste cítili k tomu člověku?

Pokuste se diskusi udržet nad otázkami a nezabývat se detaily dluhu a splátek. Potom můžete diskusi zakončit: Ježíš takové podobné podobenství vyprávěl na hostině u farizea Šimona a můžete začít vyprávět celý příběh.

c) Pro všechny věkové skupiny; příběhu spíše neznalé

Kdo je to „hříšník“? Je to nějaké zaměstnání? Vlastnost? Nálepka? Je každý z nás hříšník? Co může pomoci hříšníkovi, aby už nehřešil nebo hřešil méně?

Můžete si připravit obrázky různých typů lidí (obchodní manažeri, politici, fetišci, prostitutky, bezdomovci, řidiči autobusů, gambleré, kněží a faráři, dělníci, mladí lidé, staří lidé, rodiče, děti, lékaři aj.) a zeptat se dětí, koho dnes lidé považují za „hříšníky“? Kdo do dobré společnosti moc nezapadá? Koho byste na večeri do svého domu určitě nepozvali?

2. POZNÁMKY K TEXTU A JEHO KATECHETICKÉMU VYUŽITÍ

Tento příběh navazuje na předchozí vyprávění, které se spolu s Janem Křtitelem (L 7,19) ptá: „Jsi ten, který má přijít, nebo máme čekat jiného?“ Ježíšova odpověď o Synu člověka, který jí a pije, jehož přáteli jsou celníci a hříšníci (v. 3), je pro Lukáše podnětem, aby vylíčil scénu u stolu v domě farizeově. V příběhu se objevují dvě hlavní postavy: Šimon-farizeus-dlužník a žena-hříšnice-dlužnice.

– **Pozvání ke stolu.** Jeden z farizeů, kterého Ježíš oslovuje „Šimone“, pozval Ježíše k jídlu. Ježíš přijímá jeho pozvání a „ulehl ke stolu“ (viz český ekumenický překlad pod čarou). Jedli po helénistickém způsobu v poloze na boku, nohy směřovaly od stolu. Žena tak mohla přistoupit „zezadu k jeho nohám“.

– **Žena-hříšnice.** Takto se o ní mluví. Nevíme, v čem spočívala její hříšnost, ale byla dostatečně známá i Ježíšovu hostiteli. Její víra ji dovedla až do farizeova domu. Víra v Ježíše ji vede k poznání hříchu a zachraňuje. Přichází mu z vděčnosti pomazat nohy drahocenným olejem. Nard je olej s pronikavou vůní. Odehrává se zde dlouhá orientální scéna: přichází s alabastrovou nádobkou vonného oleje, přistupuje zezadu k Ježíšovým nohám, začne mu je smáčet slzami a otírat svými vlasy, líbá je a maže vzácným olejem. Jak krátce se v příběhu hovoří o jídle (ani nevíme, jak to s jídlem vlastně dopadlo), tak dlouze popisuje péče ženy hříšnice. Tato žena hříšnice v Lukášově příběhu přichází s olejem, aby vyjádřila lítost nad svými činy; nepomazává Ježíše k pohřbu jako v pašijním příběhu pomazání v Betánii. Pohoršující na celé události je, že ona, patrně prostitutka, přistupuje k Ježíšovi a že on jí dovolí, aby se ho dotýkala. Ježíš se jí zastává, odpouští hříchy, zachraňuje a propouští v pokoji.

– **Šimon-farizeus.** Pozval Ježíše k jídlu, ale nijak zvlášť se mu zřejmě nevěnoval. Patří ke vzdělaným a zbožným lidem. Až po příchodu ženy se ukazuje, že Šimon nevěří příliš, že Ježíš

přišel od Boha (v. 39), anebo jestli věřil, tak byl vzniklou situací hluboce zklamán. Od takového se totiž očekává, že je schopen číst v lidském srdci. Ironicky vyznívá, že Ježíš zná nejen srdce té ženy, ale dává najevo, že dovede číst také Šimonovy myšlenky.

Ježíš vypráví Šimonovi podobenství, vyučuje ho, dává mu lekci. Poté se ho ptá: „Vidíš tuto ženu?“ – ukazuje ji jako příklad toho, že komu je odpuštěno, miluje. Ježíš uvádí tři nedostatky Šimonovy pohostinnosti: vodu na umytí (v. 4), polibek na uvítanou (v. 5) a olej k pomazání (v. 6). Šimonovo odepření pohostinnosti naznačuje, že mu odpuštění chybí, zatímco žena svými projevy lásky svědčí o tom, že jí bylo odpuštěno. – V celém příběhu se Šimon-farizeus stává kontrastem k hlavní roli, k ženě-hříšnici.

– **Příběh v příběhu.** Podobenství o dvou dlužnících (verše 1 a 2). Tímto podobenstvím se otevírá prostor pro dvě osoby, které přijímají odpuštění. Podobenství je řečeno Šimonovi. Mluví otevřeně a je zcela srozumitelné. Jeho typickou funkcí je objasnění reálné životní situace. Má ukázat Šimonovi, že i on je dlužník.

Oba peněžní obnosy byly značné – denarius se rovnal denní mzdě (Mt 1, 2 ; 2, 2).

Oběma odpustil – zde je ve v. 3 výraz „charizomai“, který s sebou nese odstín „milosrdně“ či „jako dar“. Odpustit dluh pouze proto, že ho dlužník není schopen splatit, je jistě od věřitele neobvyklé chování! Odpustil jim jako dar, zadarmo, jen tak.

Otázka pro Šimona zní: „Kdo z nich ho tedy bude mít více rád?“

3. FORMULACE TÉMATU

Žena hříšnice i Šimon farizeus jsou na tom ve finále stejně. Oba žijí na dluh a není v jejich silách splácet. Rozdíl je v tom, že žena hříšnice si je svého dluhu vůči Bohu i vůči svým bližním plně vědoma, zatímco Šimon farizeus si ničeho vědom není, cítí se v pořádku a spravedlivý.

Ježíš nabízí odpuštění všem, protože ví, že komu se málo odpouští, málo miluje. Správná odpověď na odpuštění je totiž láska.

4. ÚSKALÍ TEXTU A LINIE PŘÍBĚHU

V tomto barvitějším příběhu si musíme dávat pozor, abychom ho nezploštili a nezjednodušili.

1. Neměli bychom si příběh zjednodušovat v tom, že představíme hříšnici jako prostitutku anebo ji ztotožníme s Marií Magdalénou. Není to tam nikde uvedeno. V onom městě patřila zřejmě ke známým osobám, k vyhlášeným hříšnicím, o tom svědčí skutečnost, že i farizeus hned věděl, o koho jde. Známost se mohla stát čímkoliv – třeba tím, že svých známých, své krásy, svého postavení, svého původu dokázala fikaně využívat ve svůj prospěch. Mohla to být známá intrikářka, lhářka stejně jako prostitutka. Odvaha vejít do farizeova domu, vzácný olej, pláč, umývání slzami nemohlo být nic jiného než projev pokání a vděčnosti někomu, kdo jí odpustil nebo kdo je schopen odpustit.

2. Ani farizea bychom si neměli zaškatulkovat jako věčného Ježíšova odpůrce. Šimon pozval Ježíše ke stolu, na to nesmíme zapomínat. Znamená to, že šlo i o společenství slova. Podobenství o dvou dlužnících naznačuje, že i farizeus (tj. oddělený, čistý, zbožný) je hříšný (v. 4 – 6). A že i jemu má být odpuštěno, i pro něj Ježíš přišel.

3. Neměli bychom zjednodušovat ani odpuštění. Odpuštěním nevzniká automaticky nové a lepší lidství. Žena, které bylo odpuštěno, se nestane jako prasknutím proutku vzornou, dokonalejší a zbožnou, ani se nestává vzorem pro druhé. Odpuštění souvisí s láskou. Odpuštěním získává její srdce pokoj („Jdi v pokoj“), může jít v pokoji. Získává tedy zaslíbení pokoje; i my smíme přijímat pokoj a odpovídat na něj, nejsme však natrvalo jeho majiteli.

. Vyprávějme ten příběh jako příběh. Nepodávejme zde nějaké poučení či dogma o odpuštění. Odpuštění se zde děje v určitém kontextu, v situaci pohoršení. Tento příběh otevírá prostor důvěře, že i mnoho hříchů – dlouhů vůči Pánu Bohu a bližním – může být odpuštěno, navzdory tomu, že si to (zbožní) lidé nedokážou představit.

5. OSNOVA VYPRÁVĚNÍ

Cílem všech motivačních uvedení je rozproudit diskusi, navodit pocit, vtáhnout nás do příběhu Ježíše a ženy hříšnice, do příběhu odpuštění.

Osnova vyprávění pro mladší školní věk:

- I. Motivace
- II. Hříšná žena umývá a pomazává Ježíšovy nohy
- III. Hostitel Šimon farizeus se diví
- IV. Ježíš vypráví podobenství o dlužnících
- V. Ježíš vytýká Šimonovi nepohostinnost a tvrdost jeho srdce
- VI. Komu se hodně odpouští, hodně miluje. Lid se diví, víra zachraňuje.

Pro mladší děti se dá vyprávění začít takto: Předem si připravte (nebo namalujte na kartičky) věci, které můžeme použít, když jdeme někoho prosit o odpuštění (dáreček, kytička, kamínek, svíčka, obrázek, čokoláda). Dětem je na začátku vyprávění ukažte, společně si je prohlédněte a nechte vybrat s otázkou: Co byste si vzali s sebou, když byste šli někoho prosit o odpuštění? Řekli byste mu také něco? Vyjádřili byste to ještě nějak jinak než dárkem a slovem (objetím, stiskem ruky, polibkem)? Pak začnete vyprávět příběh o ženě, která umývá a pomazává Ježíšovy nohy.

Osnova vyprávění pro starší školní věk:

- I. Motivace
- II. Šimon farizeus zve Ježíše k sobě na hostinu
- III. Pozvaný a nepozvaná; hříšná žena umývá a ošetřuje Ježíšovy nohy
- IV. Šimon odsuzuje její nevychovanost
- V. Podobenství pro Šimona
- VI. Komu se málo odpouští, málo miluje; Ježíš odpouští ženě hříchy
- VII. Lid se diví, víra zachraňuje, žena může jít v pokoji

6. A) K PRÁCI S PRACOVNÍM LISTEM

Pracovní list lze použít kdykoliv. Děti tam mohou například namalovat, jak sedí u stolu s někým, s kým si jen těžko předstávají, že by u stolu seděli.

Co už o ženě hříšnici vím?

Lze využít v úvodu, během motivačního rozhovoru mohou děti říkat, co je napadá, na co si z příběhu vzpomněly, co ta žena udělala tak zvláštního. To, co děti říkají, můžeme psát na tabuli nebo na flipchart, nebo si to děti vpisují do pracovních listů. (Žena hříšnice se asi nechovála úplně podle Božích přikázání, možná prodávala svoje tělo, byla prostitutka, Ježíše křiklavě přivítala, Ježíš ji neodsoudil.)

Co nám zpívá na naší cestě víry?

Po vyprávění můžete s dětmi vymyslet sloku o ženě hříšnici do písně: A zástup stále přichází a zas jde dál .. a napsat ji na pracovní list. Je také možné rozdělit děti do skupinek a zadat jim to jako úkol, tak vzniknou třeba dvě nebo tři sloky o ženě hříšnici.

Kde se písnička ženy hříšnice ozývá v bibli?

Všude tam, kde Ježíš odpouští lidem, kterým ostatní odpuš-

tění upírají nebo jimi pohrdají. Příběh o Ježíši a hříšnici z Janova evangelia (J 1,1-11), o celníku Zacheovi (L 19,1-10), o uzdravení ochrnutého (L 5,17-26) aj. Určitá podobnost zaznívá i s podobenstvím o posledním soudu (byl jsem nemocen a nenavštívili jste mě, přišel jsem do tvého domu a nepolíbil jsi mne). Tento příběh je do jisté míry blízký příběhu o Ježíšově pomazání v Betánii (M 1,3-9).

Moje okénko

Prázdný rámeček slouží k vymalování po vyprávění.

Co mě v příběhu oslovilo? Za co bych chtěl prosit?

Můžeme s dětmi přemýšlet, zda mají ve svém okolí někoho, s kým by si ke stolu nesedli, a proč. Můžeme na ty lidi myslet, hledat řešení, jak změnit naše vztahy a možná předsudky vůči nim.

6. B) K PRÁCI S POSTAVIČKAMI

Předkreslené postavičky jsou prototypy postav: radující se, spící, kráčející, strnulá, vládnoucí, v modlitbách. Vyberte – nejlépe po vyprávění i po práci s pracovním listem – s dětmi jednu postavičku, která podle nich charakterizuje ženu hříšnici. Obkreslete, vybarvěte a dokreslete výraz ve tváři, či všelijak jinak ozdobte, vystříhnete a zavěste do řady svědků za poslední postavu, v tomto případě za celníkem Levim.

6. C) TIP NA AKCI

Po vyprávění dejte dětem prostor, ať si příběh zahrají jako divadlo. Nejdříve jim dejte za úkol, ať vyjmenují hlavní postavy, které v příběhu vystupují (Ježíš, žena hříšnice, Šimon farizeus, dva dlužníci, dav, popř. mohou děti ještě vymyslet další postavy). Poté jednotlivým postavám můžete klást různé otázky: Co si mohli myslet přítomní v okamžiku, když Ježíš ženě odpustil její hříchy? Jak se cítila žena hříšnice před přihlížejícími, všimla si těch lidí?

6. 6. D) PODNĚTY K ROZHOVORU

- Vzpomenete si na nějaký příběh (z bible, knížky, filmu), kde si lidé nemohli navzájem odpustit? Jak k tomu došlo? Proč to nešlo? Existuje nějaká cesta, jak z toho ven?
- Víte o místě v bibli, kde se mluví o tom, kolikrát máme odpouštět? (viz Mt 1,21-22; L 17,4)
- Co je to předsudek? Máte vůči někomu nějaký předsudek?
- Kde a v jaké příležitosti dnes můžeme slyšet slova „Jdi v pokoji“?

7. LITURGICKÝ RÁMEC

Vstupní verš: Žalm 13,3-

Budeš-li mít, Hospodine, na zřeteli nepravosti, kdo obstojí, Panovníku? Ale u tebe je odpuštění; tak vzbuzuješ bázeň.

Písně:

Průvodní:

I když Bohu mnoho dluží

a v zástupu pro ni místo nemají,

slzy i srdce vylévá,

v zástupu má místo - Ježíš odpouští.

(nápěv Marie má dítě, S 11)

Někdo mě vede za ruku (EZ 176, S 21); Víc než oko spatřit smí (S 36); Kdo mě z pout mých (S 17); Otevřete brány (S 239); Odpusť (S 233, EZD 6); Nevím, Pane, co ti dát (S 216); Před tvou tvář, Pane (S 276); Kdo zná mě líp (S 152)

Čtení: L 7, - 3 (nebo Ž 25, -11)

8. VYPRÁVĚNÍ

I. POZVÁNÍ NA VEČEŘI A NEZVANÝ HOST

Celý ten příběh, který si dnes budeme vyprávět, se odehrál v domě. V domě jednoho zbožného a váženého člověka. Ten člověk se jmenoval Šimon a byl to jeden z farizeů. Pořádal pro své přátele a známé hostinu a rozhodl se, že do svého domu pozve také Ježíše.

O Ježíšovi se tehdy mezi farizeji říkalo, že má rád večírky a hostiny a taky všelijaké podivné existence. Šimona zajímalo, co je na tom pravdy. Šimon byl zvědavý a napjatý, ale také dost opatrný. Možná proto úplně zapomněl na své hostitelské povinnosti. Dnes by Šimon jako správný hostitel měl Ježíše přivítat, podat mu ruku, pomoci mu vysoukat se z kabátu, nabídnout mu bačkory, uvést ho do salónu. Tehdy se

od hostitele očekávalo, že hosta políbí a nabídne mu vodu k umytí nohou. Ale to Šimon neudělal. Místo něho to udělala žena, která z ničeho nic rozrazila dveře a vstoupila do místnosti. Nikdo ji nepozval, ale kdekdo ji znal. Ne jménem, ale pod nálepkou „hříšnice“. I Šimon ji znal a trochu se zděsil: „No to snad ne? Co ta tady dělá?“

II. DIVOKÉ PŘIVÍTÁNÍ

Místo u stolu pro ni nebylo, ale ona o to místo stejně nestála. Její místo bylo u Ježíšových nohou. Chtěla být u něho, v jeho blízkosti. Jakmile se dozvěděla, že Ježíš je na návštěvě v domě farizeově, neváhala a vydala se za ním. Přišla jen tak. V ruce lahvičku vzácného voňavého oleje. S pláčem přistoupila zezadu k Ježíšovým nohám, začala mu je smáčet slzami a otírat vlasy, líbala je a mazala vzácným olejem. Tolik citu. Tolik vděčnosti. Takové přivítání. Jako když se pes vrhne na svého páníčka, který se zrovna vrátil z daleké cesty, a začne na něj skákat a olizovat ho a čumákem pošťuchovat.

A Ježíš se nechal. Neodháněl tu ženu pryč. Nepřipadal si trapně. Nevrtěl se nervózně na lehátku. Nechal tu ženu projevit její vděčnost a lásku. Ježíš rozuměl tomu, co dělá a proč to dělá. Tu ženu všichni znali. Všichni věděli, že nevede svůj život správně, a tak ji dali nálepku „hříšnice“. Ale kdo z nich ji opravdu znal? Kdo se o ni opravdu zajímal? Kdo jí chtěl porozumět? A kdo tušil, co je v jejím srdci? Nikdo. Jen Ježíš. U něho našla porozumění a pomoc. Proto za ním přišla. Dokonce i do domu farizeje Šimona. Tolik chtěla být s Ježíšem. Tolik mu chtěla vyjádřit svou důvěru a vděčnost i svou lásku. A bylo jí úplně jedno, co si o ní ostatní pomyslí. Neřekla jediné slovo, protože to se slovy vyjádřit nedá. A tak jen plakala a její slzy padaly na Ježíšovy nohy, které matlala tím vzácným olejem. A ještě je líbala. Styděla se a zároveň se radovala.

A říkám vám, že nejednomu hostu při tom divokém přivítání zaskočila oliva v krku.

III. KDO TO JEN JE?

Šimon nic neřekl, ale myslel si své. Zachoval ledový klid, i když to v něm bublalo a vřelo. Nic neřekl, ale na jeho tváři bylo všechno vidět. V duchu si říkal: „Kdyby byl Ježíš prorok, musel by přece poznat, co je to za ženu, která se ho dotýká, že je to hříšnice. Copak nevidí, co je zač? Copak mu to nedošlo? Ale mně to došlo. Teď už aspoň vím, že Ježíš žádný prorok není.“ Takhle si to Šimon sám pro sebe uzavřel.

IV. PODOBENSTVÍ PRO ŠIMONA

Ježíš dobře věděl, co je ta žena zač, ale to pro něho nebylo tak důležité. Důležitější bylo, že věděl, co má na srdci, co ji trápí a tíží, proč k němu přišla. A stejně tak viděl, co má na srdci Šimon, o čem přemýšlí. Znal jeho srdce, rozuměl mu a viděl, co mu schází. Ale nic mu nevyčítal. Ani se nezačal obhajovat. Jen mu na to řekl: „Šimone, chci ti něco povědět.“

Šimon řekl: „Pověz, Mistře!“ A Ježíš začal vyprávět podobenství. Podobenství pro Šimona a pro všechny, kdo se neumí radovat z odpuštění.

„Šimone, představ si, že jeden člověk měl dva dlužníky. Jeden mu dlužil hodně peněz a ten druhý docela málo, ale i tak to bylo dost. Jenže ani jeden neměl na to, aby ten dluh splatil. A ten člověk oběma velkoryse jejich dluh odpustil. Co myslíš, který z těch dvou ho bude mít víc rád?“ - Šimon trochu opatrně odpověděl: „No myslím, že ho bude mít raději ten, kterému odpustil víc.“ A Ježíš řekl: „Ano, teď jsi správně usoudil!“

Ježíš staví tu ženu i Šimona do jiného, nového světla. Oba jsou na tom stejně. Oba jsou hříšní. Oba Pánu Bohu něco dluží. Možná jeden míň a druhý mnohem víc, ale ani jeden nemá na to, aby svůj dluh vůči Bohu zaplatil. Oba potřebují odpuštění.

V. POHLEĐ NA TU ŽENU A UVIDÍŠ JINAK SEBE

Ježíš se obrátil k té ženě, která tam tak bezradně stála, a řekl Šimonovi: „Šimone, vidíš tu ženu? Přišel jsem do tvého domu a ty jsi mi nenabídl ani vodu, abych si umyl zaprášené nohy. A hled', ona mi umyla nohy svými slzami. Přišel jsem do tvého domu a tys mě ani polibkem nepřivítal. A hled', ona po celou dobu nepřestala líbat mé nohy. A ještě mi je pomazala vzácným olejem. Jak ji teď vidíš? A jak vidíš sebe? Vidíš už sebe i ji v jiném světle?“

Představte si, že se celý život díváte na sebe do zrcadla jenom z jedné strany a najednou přijde někdo a nastaví vám to zrcadlo úplně jinak a vy se najednou vidíte nově a nečekaně. Právě to se stalo Šimonovi.

VI. KOMU SE MÁLO ODPOUŠTÍ, MÁLO MILUJE

Ježíš tu skutečně nastavuje nám lidem zrcadlo. Šimonovi i nám chce ukázat, jak skutečné a drahé může být pro někoho Ježíšovo odpuštění. Jak silná, svobodná, vděčná a radostná může být láska, která pramení z odpuštění. Právě to Šimonovi scházelo. Byl to určitě zbožný, vzorný, snaživý a opatrný muž, který nechtěl zůstat nikomu nic dlužen, ale radovat se neuměl a milovat možná také ne. Proto Ježíš Šimonovi praví: „Její mnohé hříchy jsou ji odpuštěny, protože projevila velikou lásku. Komu se málo odpouští, málo miluje. To si pamatuj, Šimone.“

VII. V DOMĚ FARIZEOVĚ SE ZVĚSTUJE ODPUŠTĚNÍ

A nakonec či konečně se Ježíš obrací k té ženě a říká jí: „Jsou ti odpuštěny hříchy.“ Ježíš se zastal téženy, o které všichni mluvili jako o hříšnici. Sňal z ní tu nálepku a dal jí šanci začít nový život.

A poprvé se dostávají ke slovu i ti, kteří byli s Ježíšem u stolu. Oliva už jim uvolnila hrdlo a oni se ne-stačí divit: „Kdo to jen je, že dokonce odpouští hříchy?“

VIII. V DOMĚ FARIZEOVĚ SE ZVĚSTUJE POKOJ

A Ježíš řekl té ženě: „Tvá víra tě zachránila, jdi v pokoji.“ A jako by tím odpověděl i těm, kteří byli s ním u stolu: Vy nevěříte, že já mohu odpouštět hříchy, a ona v to věří. Její hříchy jí jsou odpuštěny a může jít v pokoji. Jak půjdete od stolu vy?“

9. MODLITBA

Pane Ježíši Kriste, ty jsi tak hodný a laskavý! Byl jsi hodný na Šimona i na tu ženu. Buď hodný i na náša nauč nás všímat si všech, kteří jsou z kola ven, daleko od stolu, nepozváni. Dej, ať je umíme pozvat mezi nás. Amen.